

Časopis s podobami za slovensko mladino.

S prilogo: „Angeljček“

Štev. 9.

V Ljubljani, 1. septembra 1898.

Leto XXVIII.

Vojak.

Na planjavi, na planjavi
 Se je zgrudil v lastno kri;
 Vidi drug ga, vidi mnogi,
 A naprej hiti, beži ...

Sam ostane sredi polja,
 V krvi svoji žeje mrè;
 Solnce vroče, solnce vroče
 V lica ga krvava žgè ...

A pod goro v nizki koči
 Toži stara mamica:
 „Ni ga, sinka, ni ga z vojske!
 Kaj počnem naj starica?

Ah, če v srce ga zadel je
 Brušeni sovražni meč ...!
 Sinko... sinko...!“ Dalje starka
 Radi solz ni mogla več.

In solze so se vsušile
 In shlapele z lica v zrak;
 Gori pod nebo višnjevo
 Dvignil se je bel oblak ...

Plaval tja je proti vzhodu,
 Nad planjavo je obstal,
 A vojaku z roso svojo
 Kri raz lice je opral ...

Ž. Kosár.

Dve po roki.

(Zgodba iz šolskih klopij. — *Mogul*.)

I.

Pred mnogimi leti sta si bila postavila dva soseda zunaj prijazne vasice na Notranjskem drug poleg drugega lični hišici, v katerih sta stanovala s svojima družinama. Malokje je bilo najti takih prijateljev, kakor so bili ti ljudje mej seboj. Nikoli se niso sprli, nikoli jim ni bilo treba iti pred sodnijo, sploh imeli so tak mir, kakoršnega bi bilo dandanes marsikje želeti. Ni čuda toraj, da je vladalo tudi mej otroci obeh hiš pravo prijateljsko razmerje. Kjer si videl Roberta, opazil si gotovo tudi Pavleta, obadva sta bila tako navezana drug na drugega, da sta bila raje lačna in žejna, nego da bi bila drug brez drugega. Robert in Pavle sta bila namreč sinova vsak jednega soseda, in sta bila skoro jednako stara. Njuni stariši sicer niso bili revni, vendar pa se je videlo, da ima Pavletov oče več pod palcem nego Robertov. Ta razlika mej premoženjem pa ni kalila njune sreče in tako tudi Pavle in Robert nista vedela, kaj je sovraštvo.

Ker sta se oba tudi precej dobro učila, sklenili so njuni stariši poslati ju v mesto v ljudsko šolo, ker doma takrat še niso imeli nikake šole, temveč za silo je le gospod župnik poučeval mladino v verskih rečeh in pri njem se je tudi vsakdo navadil za silo brati in pisati.

Pavletovemu očetu to ni bilo tako težko, toda pri Robertovih je že morala čutiti vsa družina, da imajo fanta v mestu v šoli.

Tako si predstavimo oba dečka v šoli skupaj. Robert je bil krepak dečko in iz njegovega lica je sijal pogum, srčnost in odločnost. Pavle pa je bil bolj mirnega značaja, bolj rahel in manj utrjen. Iz njegovih očij je odsevala najčistejša dobrosrčnost in čistost srca. Nadarjen pa je bil bolj kakor Robert. Dasi po umstveni nadarjenosti različna, spoštovala sta se in spopolnjevala sta drug na drugem, kar je kateremu manjkalo. Seveda si moramo to predstavljati tako, da se je to godilo vse le nehoté v njiju nedolžnih otroških srcih.

Njiju učitelj pa je bil strog mož; ravno radi tega in ker je jako dobro poučeval, zaupali so mu stariši kaj radi svoje otroke. Imel je to navado, da je rad za šibo prijel in da je tudi kaj trdo zamahnil, kedar je prišlo ravno do tega.

Bilo je nekega vročega poletnega dné. Če je bilo že zunaj soparno, mislimo si lahko, da ni bilo tudi učencem prijetno mirno sedeti v klopi. Če je vročina slabo vplivala na učence, je na učitelja še bolj, zlasti, ker je bil zelo nervozen. Da so učenci šepetali, ga je še bolj vznemirjalo, zato zavpije, da se vsi ustrašijo: „Kdor zine še jedno besedico, dobi dve po roki, da jih bode čutil na drugi strani roke!“

Iz lastne skušnje so že vsi vedeli, da so bile besede učiteljeve bridka resnica, kajti učitelj ni poznal šale nikjer, tem manj toraj v takem položaju kakor danes. Bil je zelo razdražen.

Mogoče, da je veljal opomin učiteljev Robertu, ker je bil jako žive narave, ali pa tudi ne. Vendar pa mu je Pavle poluglasno zašepetal: „Sedaj se pa le zadrži mirno, in niti besedice ne zini!“ — Toda niti to poluglasno šepetanje ni ušlo ušesom učiteljevim. Razjarjen se obrne nazaj in še bolj močno zavpije, da je kar odmevalo: „Kdo se je drznil vkljub moji prepovedi tu govoriti?“

Neznosna tišina je zavladala ta trenotek po šoli. Vsak se je tresil pred jeznim obrazom učiteljevim. Najbolj v strahu pa je bil Robert, ker je dobro vedel, da je gospod učitelj že pravega našel. Rudečica je bila izdala Pavleta. Bal se je toraj Robert, da bi ne zadela šibkega Pavleta tanka šiba, zato je, svest si, da bode storil dobro delo, mirno vstal in glasno rekel, da je on sam šepetal. — Žž! Žž! — Dva žvižga in Robertova roka je kazala dva mehurja na dlani. Dasi se je videlo, da ga je roka jako skelela, niti glasu ni dal od sebe in lahko je preстал bolečino, če je pomislil, da bi bila udarca Pavletu morda mnogo bolj škodovala, nego sta njemu. Kako mu je dobro delo, da je rešil svojega najljubšega prijatelja, za katerega bi bil storil še mnogo več.

Če sta si bila Robert in Pavle dosedaj prijatelja, ter sta veselje in žalost ljubeznivo delila mej seboj, bila sta od onega dne le še večja. Ni je bilo skrivnosti — če sploh smemo govoriti pri takih dečkih o skrivnostih, da bi jo jeden vedel, a je ne povedal prijatelju. Kar je imel jeden, imela sta oba, tako, da je bila le jedna duša v dveh telesih.

Tako je prešlo leto in leto. Ljudske šole so bile končane. Veselo sta privriskala mala fantiča domov, kjer so ju stariši z veseljem sprejeli. Pavle, ki je bil bolj nadarjen, dobil je odliko, toda niti najmanjšega ponosa nisi mogel zapaziti na njegovem obnašanju proti domačinom, tem manj pa še proti Robertu, kateri je bil sicer dobro zdelal, vendar pa slabše, kakor Pavle. Morda radi onih dveh udarcev?

Zopet so jima napočili zlati časi prijetnih počitnic. Skupaj sta šetala po gozdih in logih, skupaj sta hodila v cerkev ves čas počitnic in niti najmanjši razpor ni kalil njunega prijateljstva. Prijetni dnevi so pa kmalu minuli in ž njimi vred tudi zlata prostost. Ljudsko šolo sta sicer dokončala, toda kaj sedaj? Do sedaj sta skupaj hodila po jedni poti, od sedaj pa vodita dve poti, na desno in levo, tu se morata ločiti. Za Roberta, ki je bil bolj slabe glave pa krepkega telesa in ki ni imel veselja do učenja, dobili so stariši v glavnem mestu službo v neki pivovarni. Vzrok temu je bil seveda tudi ta, ker doma niso nič kaj lahko shajali, če so morali za Roberta na stran devati. Pogodili so se toraj s tovarnarjem, da naj pride čez štirinajst dni.

Pavle pa, ki se je rad učil in pri kojem so doma imeli dosti cvenka, prosil je očeta, naj bi ga še nadalje pustil v šolo. Prosil je, da bi ga pustili v gimnazij, dasi bi bil nad vse rad še naprej z ljubljanim Robertom skupaj.

Približal se je zadnji dan pred ločitvijo. Na vse zgodaj sta bila že Robert in Pavle skupaj, da bi prebila še zadnje urice mej seboj. Obiskala sta vse jima ljube kraje in končala sta, ko se je že večerna zarja vlegla na sinje nebo. Komaj da sta se ločila mej obedom. Zadnjič sta toraj gledala

ljubko domače solnce, ki je poslednje žarke še pošiljalo na zemljo, par trenutkov in žareča krogla je zatonila za gorami in večerni zvon je zapel svoj: „Ave!“

Odkrila sta se in glasno molila angeljsko češčenje. Potem pa sta se zroč v blede mesec in v zvezdice, ki so se jele prikazovati, nakrat oba ustavila. Obema je še nekaj srce težilo. Vedela sta, da sta danes poslednjič skupaj. Prisegla sta si, da ne pozabita nekdanjih časov, ne pozabita gorkega prijateljstva, katero se je bilo tako ljubko razvelo mej njima. Ko sta si bila izlila vse svoje čute, segla sta si poslednjič v roke in tužna sta se ločila.

Drugi dan je Pavletov oče vpregel. Vsedla sta se na voz on in Pavle. Okoli voza pa so stali bratci in sestrice z materjo Pavletovo. Ne smemo pozabiti, da je bil navzoč tudi Robert, kateremu ni dalo miru, da bi se ne poslovil še jedenkrat od svojega prijatelja. Nato je vzel oče bič v roke in voziček je postajal vedno manjši, dokler ni popolnoma zginil za ovinkom.

Sedaj je bil Robert sam. Hudo mu je bilo za prijateljem. Nekaj dnij je bil še doma, potem je pa tudi on šel z očetom v mesto in pri delu je kmalu pozabil na svoje stariše, svoj dom in celo na Pavleta. To se sicer ni tako naglo zgodilo, toda, ker si nista nič dopisovala, ni nobeden o drugem ničesar zvedel in tako je Robertu Pavle izginil iz spomina.

II.

Skoro 25 let je preteklo. Avstrija je imela tedaj mnogo vojakov v vojski. Saj so pa tudi radi šli; kdor ni bil navezan na družino ali sorodstvo, ponudil se je sam v vojake. Kdor ni imel v vojski ničesar zgubiti, ta je šel rad, ker so bili tako burni časi. Vse je hotelo dihati svežo prostost. Kdorkoli je bil kaj žive narave, ga je omamila ta misel o prostosti. Skoro bi rekel, da to že ni bila več misel in želja, ampak skoro strast, katera je slepo speljala mnogo žrtev smrti v kremplje.

Naš Robert je imel tedaj že dobro službo v pivovarni. Toda želja po vojaštvu se je tudi njega lotila in nihče, tudi žena ne, mu ni mogel ubraniti — šel je v vojake. Saj poznamo že dovolj njegovo vihravo naravo. Zapustil je toraj svojo domovino in pridružil se je četi, ki se je imela boriti s sovragom.

Toda malo časa je obstal v svojem novem stanu. Nekega dne se je četa mož, pri kateri je bil tudi Robert, preveč oddalila od glavne vojne in Robert in mnogo drugih je bilo vjetih. Dolgo časa je moral tičati v ječi in pre-mišljati svoj prostovoljni korak. Kako lahko — mislil si je — bi živel doma zadovoljen pri svoji družini, zakaj je ravno on tako nesrečen, da mora lakoto in žejo trpeti v ječi, in zraven je še ob ljubo prostost.

Mej tem je trajala vojska dalje. Slednjič se je krvavo klanje končalo in zamenjalo se je tudi mnogo ujetnikov. Ta nenadna sreča je zadela tudi našega Roberta. Sestradanega in raztrganega so izpustili iz ječe in sedaj je bil zopet prost. Toda kaj mari njemu prostost? Za košček kruha bi se bil dal takoj zopet vkleniti v verige. V takem žalostnem položaju se je napotil

zopet proti domu. Ker je potreboval za potovanje mnogo mnogo časa, se mu je pot le polagoma odlegala in ves utrujen se je bližal neki dan mestu I. Od lakote je onemogel ob potu. Strgan je bil, ni kaj čuda, da je moral iti v zapor z dvema orožnika, katera sta po svoji dolžnosti morala tod mimo priti. Kajti še vedno so se sumljive osebe potikale okoli in po noči ni bilo varno potovati. Meneč, da sta tudi sedaj zasačila jednega takih potepinov, odvedla sta orožnika Roberta v ječo.

Bil je dolgo časa v preiskovalnem zaporu, ker so mislili, da so dobili v roke toliko zaželenega zločinca, kateri je bil strah celi okolici, toda, ko so pregledali papirje, katere je imel Robert pri sebi, videli so, da so se zmotili in spoznali so, da so imeli v ječi le siromaka, kateri radi svoje bede ni mogel dalje.

Ko je pa tamošnji sodnik zagledal Robertovo ime na papirju, šinilo mu je nekaj v glavo. Primerjal je starost njegovo s starostjo nekega drugega; res, vse se je ujemalo in Pavle — on je bil namreč ta sodnik — je uvidel, da ima pred seboj nesrečnega prijatelja Roberta. Srce ga je zbolelo, ko ga je videl v tako žalostnem stanu. Toda spoznati se mu še ni hotel dati.

Prekinimo malo. Ko je bil Pavle srečno dovršil gimnazij, hotel je dokončati še pravne študije. Jako rad bi bil prišel domov, kakor je pisal starišem, toda radi velike daljave in, ker je služil za domačega učitelja v neki plemeniti rodovini, tega ni mogel storiti. Zato je ostal tam in v štirih letih je bil proglašen doktorjem prava. Par let potem pa je bil že nastavljen kot sodnik v mestu, kjer je ostal do tedaj, ko je prišel tako nepričakovano Robert k njemu.

Zato mu je rekel dobrotljivo: „Vidim, da ste močno utrujen, da potrebujete krepčila, zato vas povabim v svoje stanovanje, predno začnemo uradno preiskavo.“

Presenečen sledí Robert sodniku v njegovo stanovanje, kjer je dobil steklenico vina in mrzle pečenke, vse je vjetniku prav dobro dišalo, zlasti, ko mu je sodnik tako prijazno prigovarjal.

Ko se je bil okrepčal, velel mu je sodnik, naj mu sledi v pisarno, češ, da se reši tudi uradni del preiskave. V pisarni je napravil sodnik Robertu potni list, in ga potrebno poučil, za popotnico pa mu je stisnil nekaj goldinarjev v pest, ko mu je še novo obleko kupil, ga je hotel nalašč spustiti, kajti v resnici gotovo ni mislil odgnati od sebe najdražjega prijatelja mladih let.

Robertu pa se je zdelo vse, kar je videl in občutil, le kakor pravljica. Vsako dobro delo sodnikovo mu je bilo nova uganka in samega začudenja je pozabil usta zapreti. Predstavljal si je že, da bo tu zopet nekaj dni zaprt in potem odpuščen, zato se je bil že pripravil na novo trpljenje.

Mislimo si lahko, da je bilo njegovo začudenje le še večje, ko mu sodnik reče: „To je jeden del hvaležnosti, katero sem ti skazal, da si, preljubi moj Robert, mesto mene trpel ona dva udarca v šoli!“ Objela sta se, in oba sta se solzila, tako sta se razveselila oba tega čudnega sestanka in Robert ni mogel odreči prošnje Pavletove in njegove soproge; ostal je pri njem nekaj

dnij, kateri so bili zanj kakor minute, kajti le prehitro so potekle urice in težko, toda vendar sta se morala ločiti prijatelja.

Ko je prišel Robert domov, prevzel je sam pivovarno in od sedaj sta bila Robert in Pavle večkrat skupaj in tudi mnogo pisem je krožilo mej tema srečnima rodovinama.

Svetniki-ljubitelji in ljubljenci živalij.

(Po Fr. Lindenu priobčuje Jos. Volc.)

XLVII.

Ko je prišel sveti Frančišek prvokrat na goro Alvernijo, so začeli vsakovrstni ptiči obletavati celico, katero so mu bili bratje zgradili. Prepevali so in s perutnicami fofotali, kakor bi hoteli pokazati veselje radi njegovega prihoda ter ga povabiti, naj tam ostane dlje časa. Približali so se tudi svetniku, mu sedali na glavo, na rame, na prsi in na roke. Frančišek reče svojim spremljevalcem: „Vidim, bratje, da je božja volja, naj tukaj ostanemo nekaj časa; zakaj videti je, da se naši bratje in sestre, ptički, zelo zelo veselé našega prihoda.“ Tudi pozneje so mu ptički, kolikorkrat je tje prišel, razodevali največje veselje. Posebno mu je bil vdan sokol, ki je gnezdil tam v bližini. Kadar je prišla nočna ura, ko je imel Frančišek navado vstajati in moliti, je vselej priletel in pred vratmi delal šum, da bi ga zbudil. Ta natančnost je bila svetniku zelo všeč. Pozneje, ko je že Frančišek oslabel, je prihajal sokol, kakor bi vedel o njegovi betežnosti, šele proti solnčnemu vzhodu in je bolj rahlo ravnal, ko ga je hotel zbuditi.

XLVIII.

Ko je bil sv. Frančišek bolan v Sijeni, mu je poslal neki plemenitnik živega fazana, ki ga je bil pred kratkim ujel. Ko je ptič zagledal svetnika in zaslišal njegov glas, se ga je tako zelo oprijel, da se ni dal nič več ločiti od bolnika. Večkrat so ga nesli ven na prosto, da bi odletel drugam, pa vselej je zopet hitro nazaj priletel k služabniku Božjemu. Slednjič so dali fazana nekemu možu, ki je večkrat obiskal bolnika. A dokler je bil pri tem možu, ni hotel jesti. Prinesli so ga zopet nazaj, in ko je zagledal svetnika, je bil zopet vesel in je jedel zelo rad.

Na dan svetnikove smrti, 4. oktobra 1226, je priletelo mnogo škrjancev na samostansko streho, čeravno je bilo že po noči in so te ptice v temi zelo plašljive. Peli so mu dolgo časa in ta ptičji koncert je bil glasen in ljubezniv dokaz, kako veličasten je bil služabnik Božji, kateri jih je poprej tolikrat vabil, naj hvalijo svojega Stvarnika. Šele potlej so odleteli, ko je izdihnil svojo sveto dušo čudoviti ljubljenec in ljubitelj stvari Božjih.

Sreča mladinskih let.

(Piše Fr. Kralj.)

IX. Živali — mladinske ljubljenske.

Zvest prijatelj je velika dobrota v življenju; kdor je našel vernega prijatelja, je našel zaklad, govori sveto Pismo. Že v mladosti si nabiramo prijateljev, in oni so navadno najzvestejši, katere smo si izbrali v prijatelje v nežnih letih. Takrat je srce bolj vsprejemljivo za vse občutke, bolj pripravno za to krasno cvetlico — prijateljstva.

A danes ne mislim govoriti o sreči mladinskih let, katero uživamo v družbi vernih tovarišev in znancev, ampak o sreči, katero dobivamo v krogu znancev, ki sicer ne morejo nam razodevati svoje zvestobe, a jo vendar kažejo na razne načine, v krogu in družbi — živalij. Ti so naši brezumni, a vendar zvesti in stalni prijatelji.

Gotovo ima vsadko svojega prijatelja mej živalimi, kateremu izkazuje največ pozornosti, a tudi živalski prijatelj se prilizuje na vse mogoče načine svojemu oskrbniku. Ta ima malega psička, drugi kodrastega psa, prvi lepo pisano muciko, jagnje, goloba, kosa ali kaj drugega. Tudi jaz sem imel svoje dni svojega kosa in mnogo raznobarvanih domačih zajčkov in še sedaj jih imam rad. Naš deček na prvi sliki si je izbral za prijatelja ponosnega kodrastega psa, ki pa ni nikakor tako hud, kakor se kaže. Narobe, svojemu gospodarju je prav prijazen in poslušen; povsod ga spremlja, čuva in brani. Pripravljen je izgubiti tudi svoje življenje, če bi bil njegov gospodar v nevarnosti. Saj ste že večkrat čitali, kako so zveste živali — posebno psi in konji — branili do zadnjega zvesto svoje gospodarje. To je zvesta udanost, ki je redka celo mej ljudmi, a Bog jo je dal kot nagon v živalsko naravo, da je tako še bolj poskrbel za svojo stvar — človeka.

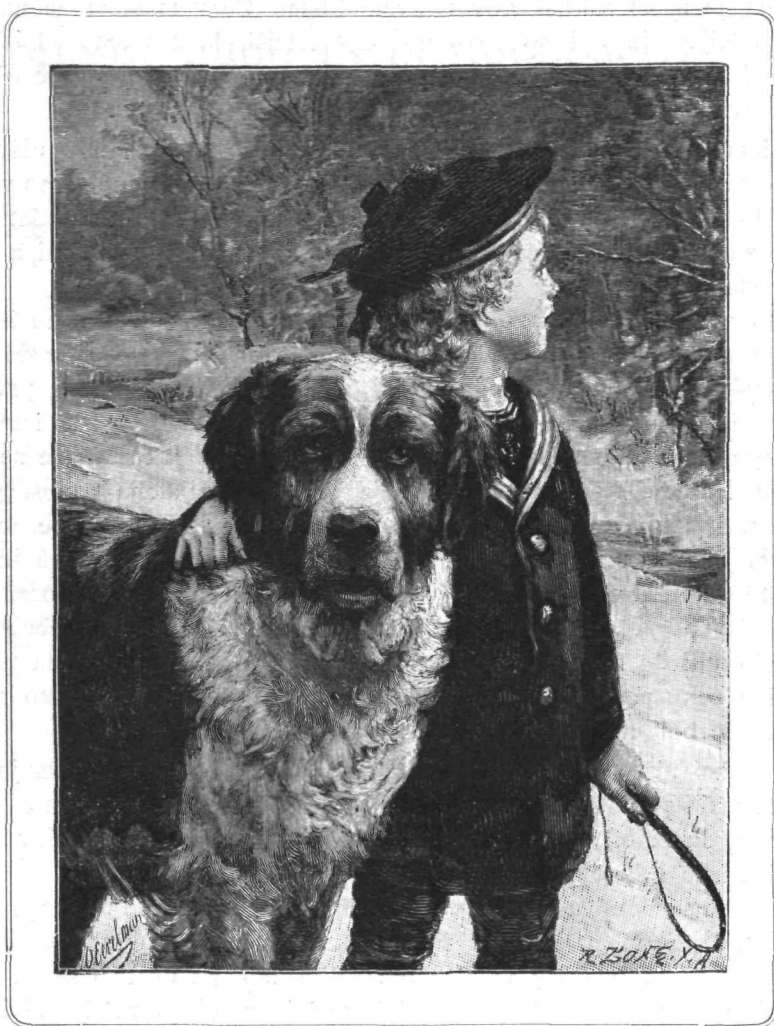
Še zanimivejši prizor se nam pojavi ob pogledu na drugo današnjo sliko. Tudi naša mala prijateljica ni sovražna svojemu psičku, narobe, prav na stol se je vlegel, da bi bil bliže svoji gospodinji in bi tudi prej dobil svoj del iz njene radodarne roke.

Vendar ima deklica druge prijatelje in prijateljice. Pred njo se je ustavil z mogočnim krikom petelin ter nekako samozavestno zahteva kosilce. Ne zameri mu tega deklica, saj vé, da so petelini bolj na ošabno stran. Njene ljube putike že pobirajo drobtine, ki ji padajo z rok, a petelin ni ž njimi zadovoljen, češ, kaj bodo drobtine za takega junaka, kakor sem jaz, zame mora biti že precejšen založaj. Le zadovoljni bodite, pernatí prijatelji, deklica ima dovolj kruha, da ne boste lakote zamrli. To prepričanje je menda nagnilo tudi goloba, ki je priletel iz svoje strešne gajbice, dobro vedoč, da ima njegova gospodinja ljubeznive roke.

Res si ponižni golobček ne upa prav mej tako gospôdo, kakor je petelin, a kje ob strani se bo pa že kaj dobilo, da se bo oteščal. Oj, koliko ima naša znanka dela, da napase to različno drobnjad!

Vendar ji te skrbi niso težavne, to delo ni nadležno, ker za svoje ljube živalice rada poskrbi, in vé, da ji tudi one izkazujejo ljubav na vse mogoče načine.

Taka in jednaka dela ima mladina s svojimi živalskimi znanci. Te misli smo zapisali z ozirom na naši sliki; drugi imajo drugačno delo, druge skrbi, ker imajo drugačne prijatelje. Ta ima pisane zajčke, mora zanje skrbeti,

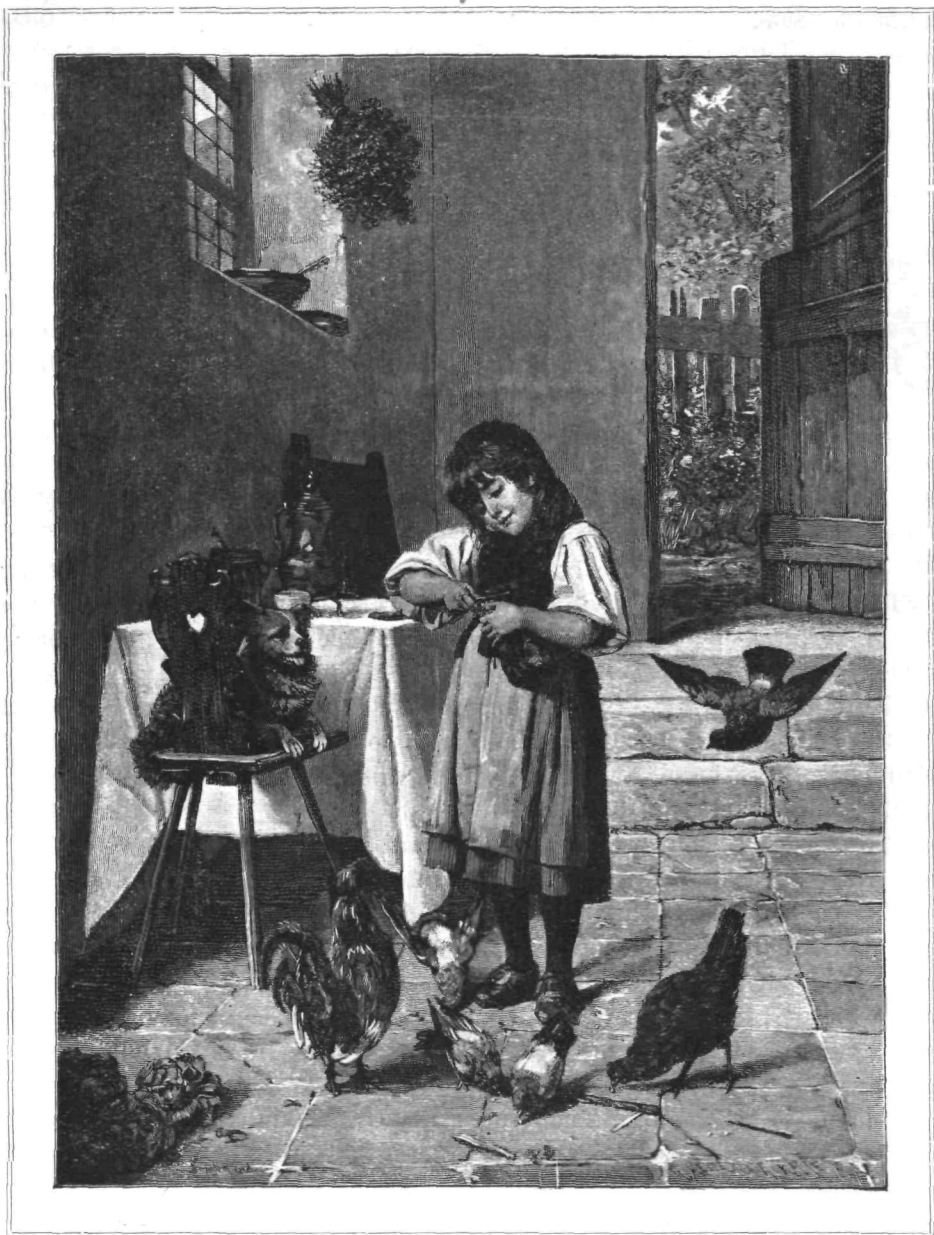

drugi kosa, treba ga pojiti in živiti, treba mu lepe kletke; tretji zopet svojega jančka, katerega z velikim veseljem na pašo goni in skrbi kot za samega sebe. In tako dalje, ker nemogoče je naštetih vse raznovrstne živali, katere ljubite in radi imate. Zato ne bodite hudi, ako sem izpustil pozabivši vašega živalskega prijatelja; le verjemite, da sem mislil tudi nanj!

Le radi imejte živali, ker to bo mnogo uplivalo na vašo srčno izobrazbo! Saj so živali božje stvari in nam poklonjene od Boga v veselje in korist.

Tudi iz živalij se učimo spoznavati dobroto, modrost in ljubezen božjo do nas. Pri živalih se učimo milosrčnosti, in blažimo s tem srce, da je obvarujemo okrutnosti in neusmiljenosti. Res nimamo nobenih dolžnostij do živalij

samih in one nobenih pravic, ker so brezumna bitja; dolžnosti in pravice so pa le v umnih bitjih — ljudeh. A ravno tako je res, da imamo dolžnosti do Boga. Bog pa je ustvaril živali in jih je nam dal v porabo. Ako torej mučimo živali, pregrešimo se nasproti Bogu, katerega stvar so živali.

Upam torej, da ne boste mučili živalij, ker tako ravnanje kaže surovega in trdosrčnega človeka. Ne morem verjeti, da bi bil kdo mej vami, ki bi si upal mučiti svoje živali, saj „Vrtec“ berejo le pridni otroci. Le tako naprej, in radi imejte svoje prijatelje, naj bodo že kosmati in kodrasti ali pa s perjem okrašeni.

Tri pravljice.

(Svojim prijateljem spisal A. D.)

2. Pravljica o dragem kamenu.

Zivel je nekdaž človek, pri katerem je gostovala nesreča od rojstva pa do groba. Naj je počel, kar je hotel, nikakor si ni mogel zboljšati svojega žalostnega stanja in godilo se mu je še zmirom slabše.

Imel je sina, ki je bil njegov ponos in njegovo veselje. Z ljubeznipolnimi pogledi se je oziral nanj in velikrat je premišljeval na tihem z radostjo v srcu, kakšna krepka opora mu bodo sinove mlade roke in kakó zadovoljno bo preživel svoje zadnje ure.

Toda glej! — prišla je bolezen in sin je legel na posteljo. Obraz mu je splahnil, oči so upale in vsa kri je izginila iz telesa. Niso še potekli trije tedni, že je zazvonil mrtvaški zvon in nesrečni oče je stal ob postelji svojega mrtvega sina.

Mati je jokala in vila roke od prevelike žalosti, ko so stopali pogrebci s krsto proti pokopališču. Očetu se je stiskalo srce; a jedna sama solza mu je kanila iz očesa in njegov obraz je ostal miren in udan.

„Zgodi se, kakor je božja volja!“

Sosedje so se mu čudili in povpraševali so ga:

„Kako je to, da te ne more potreti nobena nesreča?“

On pa jim je odgovarjal:

„Jaz hranim v svoji hiši dragocen kamen; in dokler imam tega, ne zgodi se mi nič takega, da bi moral obupati. Naj pride karkoli, moje srce ostane zmirom trdno in moj duh neuklonjen. Če pa izgubim to svojo največjo dragocenost, pahne me v obup prva nesreča, in naj bi bila še tako majhna . . .“

Ljudje so se čudili in zmajevali z glavo; nekateri pa so vzdihnili in dejali:

„Ubogi čevljar-Klanar je kljub vsem nezgodam vendar še najsrečnejši človek mej nami!“

A Bog ga je hotel skušati dalje in po sinovi smrti mu je poslal drugo, še veliko hujšo nesrečo. Vzel mu je ženo, njegovo jedino pomoč in oporo.

Bolehala je neprestano po sinovi smrti. Nič več ni mogla delati z istim veseljem kakor prej in velikrat je sedela na večer v svojem kotu in jokala. Začela je hujšati in omagovati, naposled pa so jo ostavile vse moči in legla

je na postelj. Mož ji je stregel z vso skrbjo in ljubeznijo, toda ves trud je bil zaman. Poklical je duhovnika, da ji je podelil svete zakramente in nekega jutra je izdihnila svojo dušo. Klanar ji je zatisnil oči, — in ostal je popolnoma sam na božjem svetu... Koliko je pretrpelo njegovo srce tiste dni, kakó se je moral premagovati, da ni obupal nad življenjem in nad seboj, — to vé sam Bog. Solze so mu kapale po licih, ko je spremljal svojo mrtvo ženo do groba, njegova ustna pa so se pregibala v tihi molitvi.

„Zgôdi se, kakor je božja volja!“

Težko mu je bilo in žalostno, ko je sedel sam v sobi in je bilo vse krog njega tako mirno, pusto in mrtvaško.

In ko so videli sosedje, da je pričel zopet s svojim navadnim delom in da je njegov obraz kakor zmirom udan in pokojen, občudovali so ga na tihem in prihajali so k njemu.

„Ali te tudi smrt ljubljene žene ni potrla, sosed Klanar? Ti si udan in zadovoljen in nobena obupna beseda ne pride iz tvojih ust...“

On pa jim je odgovoril:

„Čemú bi vzdihoval in tožil? Umreti moramo vsi, in kdor umrje v Gospodu, je zveličan; zakaj bi ga klical na zemljo nazaj...? Nezadovoljnost in obup ne moreta v moje srce, kajti moj dragoceni kamen je še ravno takó svetel in čist, kakor nekdanj. In dokler imam ta biser, ni se mi bati ničesar...“

Kdor ga je slišal, mislil si je na tihem:

„Veliko nezdod je doživel in vendar je najsrečnejši človek na svetu!“

V tihi noči, ko je spala v mirnih sanjah vsa vas, začuli so se prestrašeni kriki, ki so doneli v temò s čudovito grozo. Ljudje so begali sem in tja z bledimi obrazi in preplašenimi očmi, — a kmalu so se svetila vsa poslopja v krvavordečem žaru. Nastal je požar na skrajnem koncu vasi in predno je mogla priti uspešna pomoč, ležala je Klanarjeva kočica v razvalinah. Očrnelo zidovje je še štrlelo kvišku in kadeči se tramovi so ležali razmetani po pogorišču.

Klanar ni mogel rešiti ničesar; imel je komaj toliko časa, da je oblekel hlače in ogrnil suknjo; začelo ga je že dušiti in odhitel je na cesto, omamljen od strahú in gostega dima, ki je polnil že vso vežo.

Ogenj mu je uničil vse in ostalo mu ni drugega, kakor kar je imel na sebi.

Požar je nastal pri sosedu. Na ognjišču je ostala žareča žrjavica in vnela so se gorka polena. Tolažili so Klanarja in mu prigovarjali, Sukančevi pa so mu ponudili kot v svoji hiši.

Ni se pritoževal v svoji nesreči in nihče ni slišal, da bi bil izgovoril žalo in nezadovoljno besedo. Njegova duša je ostala mirna in močna, telo pa mu je od tistega dne začelo pešati. Kadar je delal, tresle so se mu roke in oči so mu začele slabeti. Naposled ni mogel z rokami zaslužiti ničesar več in Sukančevi so mu dajali hrano iz usmiljenja.

Prišel je časih kakšen star znanec, prisedel je k Klanarju ter ga pomiloval.

„Veliko nesreč Vas je zadelo, sosed; čudno je, da ste mogli toliko prenesti...“

„Kako bi ne prenesel vsega, kar mi pošlje Bog?“ odgovoril je Klanar mirno. „V svoji previdnosti me je hotel skušati in vzel mi je vse, kar sem imel dragega in ljubega. A pustil mi je največji zaklad, ki odvaga stotero vso srečo in vsa bogastva, — pustil mi je dragocen biser, ki mi pomaga voljno in lahko prenašati vse težave. Zato se ne morem pritoževati in, dokler imam ta veliki zaklad, ne poznam nobene nesreče in nikakih nezdod.“

In marsikateri, ki ni bil zadovoljen s svojim stanjem in ki je tožil in jadikoval o vsaki priliki, zavidal je Klanarju njegovo srečo:

„Izgubil je ženo in sina in vse svoje premoženje, — in kljub temu je njegova duša vesela in zadovoljno njegovo srce...“

Dve leti po onem usodepolnem požaru je zatisnil Klanar svoje trudne oči in izdihnil udano dušo. Še na mrtvaškem odru je odseval mir z njegovega bledega, sesušenega obraza. Vsa vas ga je prišla kropit in marsikdo je opomnil:

„Sredi mej viharji in nesrečami je ostalo njegovo srce srečno in zadovoljno, — kajti njegova jedina last je bil dragocen biser...“

In ta biser je bila njegova udanost v voljo božjo. Kdor ima to, zanj ni ne nesreče, ne nezdod.

O d g v o r .

(Mladostni spomini; spisal *Ivo Trošt*.)

Gospoda Antona tudi pomnim izza mladih let. Imenovali so ga navadno „veselega gospoda“; v šoli je pa zavladalo pravo veselje, ko se je bližala ura krščanskega nauka; vedeli smo namreč, da gospod Anton ne pride nikdar praznih žepov. Marsikako podobico hranimo njegovi učenci in učenke v spomin, a koliko spominov, podobnih laškim figam, sladkim rožičem in svetlim novčičem, smo pa drugače pogubili in polizali, tega ne vem več.

Vendar bi ne bilo lepo, malički moji, ko bi bili ohranili izza onih srečnih časov od gospoda Antona samo papirnate spomine in pa one, katerih nismo pojedli, o, ne! Za danes vam povem samo gospoda kateheta čudne sanje in še težji odgovor, pozneje pride morda na vrsto še drugo o veselem gospodu Antonu.

V petek dopoldne je bilo, nekaj dnij pred Božičem.

Prvo uro smo imeli krščanski nauk; zato je hotel drug drugega prekositi, da bi lepše in razločnejše odgovarjal gospodu katehetu. Smo se pa tudi lahko pripravili za tisto uro; zakaj prejšnji dan je bil četrtek, — toraj prost — v sredo popoldne smo pa spremili k večnemu počitku Severjevega Albina, zalega dečka, blizu najstih let. Pred adventom se je bil prehladil na ledu; potem je pa hiral in slabel ter slednjič na smrtni postelji prejemši

prvo sveto obhajilo, ugasnil v naročju ljubljene mamice in žalujočega očeta. Silna žalost je zagospodarila v hiši. Albin je bil namreč jedini otrok, in radi so ga imeli, radi — morda še preveč.

V šoli je napredoval brez posebne sile in odlike; tudi doma se je učil, a najraje tedaj, ko se je bal očetove brezovke in mu mati niso smeli skrivaje dajati priboljškov. Pa hudoben ni bil, dasi mu je „veseli gospod“ rad očital, kako posnema malovrednega svetopisemskega hlapca, ki je zakopal svoj talent. Seveda smo zaslužili tako očitanje tudi drugi; pa največ zato, ker smo v šoli bili premalo pazljivi, ob četrtkih in nedeljah popoldne smo se pa radi zamotili kjerkoli.

Vsakdo je hitel potem, da popravi vso zamudo tistih pet ali deset minut pred uro, pa navadno ni popravil ničesar: vsega hkrati ne more nihče pojesti, vsega ne naučiti.

Toda vselej tudi ni bilo tako.

Tisto dopoldne smo znali večinoma vsi in odmolivši tiho čakali, kdaj pokažemo svojo pridnost; gospod Anton sede pa za mizo ter zloži pred-se, kakor navadno, podobice in drugo drobnjavo ter nas gleda tako nekam posebno čudno, kakor gleda samo na prižnici.

„Danes, otroci, prej ko začnem nauk, hočem videti, kdo odgovori samo jedno vprašanje, ki ni težavno, a silno važno in resno.“

Niti jednega — psst! — ni bilo treba; kakor vzdani smo sedeli in vpirali oči vanj.

„Sinoči se mi je sanjalo, da sem prišel v šolo, pa dobil vse klopi prazne; le Severjev Albin je sedel na svojem prostoru, zdrav in vesel, kakor še živ, a oblečen, z molkom in križem v rokah, kakor na mrtvaškem odru. Milo me je gledal in čakal, da ga vprašam. Ali dasi v sanjah, sem vedel, da je umrl; zatorej se nisem mogel takoj domisliti, kaj sem razlagal iz katekizma.

No, kaj bi ga pa vi vprašali, če bi se vam tako zgodilo?“

— Jaz bi zbežal — se oglasi moj sosed, Mihčev Jožek.

Malone vsi drugi smo dvignili roke:

— Kam je prišel? Kje je sedaj?

Da; tudi jaz sem ga vprašal, in odgovoril mi je z rajsko milim nasmehom, podobnim onemu po sv. obhajilu, da je v srečnem, srečnem kraju. Iz tega bi že sicer moral vedeti, kako je bilo ž njim na sodbi.

— Nisem bil sam, je rekel. — Veliko ljudij je šlo ven in notri; le otroci moje vrste so dajali odgovor z menoj.

„Težak odgovor, kaj, Albin?“

— Težak, da! — mi je pritrdil in mračno pogledal po sobi.

— A najtežje je bilo . . . — „No, pa uganite; meni je povedal Albin najtežji odgovor. Kdor ugane, dobi vse to-le.“ — Veseli gospod je pokazal skladnico podobic, nekaj orehov, fig in dva novca.

„Radoveden sem, kdo bo tako srečen.“

Začeli smo ugibati vsi vprek. Grehi, mali in veliki, kolikor jih vzmore pokazati „Kratki katekizem“ so se vrstili kakor ljudje v cerkvi pri „ofru“, pa nismo uganili. Gospod katehet je gledal zmirom bolj čudno.

„Torej ne dobim odgovora! E, znan vam je, pa se ga ne spomnite. Čujte! To je odgovor za oni čas v šoli, ko morajo drugi čakati, da ponavlja tvoj učitelj s teboj ono, kar si zamudil vsled nepazljivosti, vsled nemarnosti ali nagajivosti... Kdaj povrneš součencem one trenutke? Koliko lepega in koristnega bi se lahko naučili v tem času? Kdo vê, kaj bi jim vse koristilo? Toda ura zamujena, ne vrne se nobena.

Ko mi je Albin to razložil, je zginil, ne vem, kam; jaz sem se pa zbudil.“

Nihče se ni ganil; molk kakor sto metrov pod zemljo. Gospod Anton se odkašlja in se ozre po nas smehljuje:

„Ali mislite, da je to res?“

— Res, res! je zašepetala vsa šola, a tiho, boječe...

„Saj sem vam povedal prej, da sem tako sanjal.“

Še si nismo upali pogledati drug drugega. Veseli gospod je stvar pojasnil dalje:

„Upajmo, da je Albin res v srečnem kraju, saj je prejemši sv. zakramente prejel tudi milost božjo; mi vsi smo molili zanj, roditelji in znanci ga niso zabili. Skupno hočemo še danes moliti za njegovo dušo; tako mu ohranimo najlepši spomin; jaz pa želim, da ta spomin koristi vam vsem že na tem svetu. Kdor misli, da bi lahko dal odgovor za čas, po nepotrebnem izgubljen v šoli, dvigni roko!“

Mislite, da se je kdo ganil! Kakor vzdani smo obsedeli.

„Hranite umrlemu součencu blag spomin, hranite pa tudi spomin na najtežji odgovor pri sodbi. Boste, kaj?“

Obljubili smo soglasno in zdahnili svobodno vsi hkrati.

Veseli gospod je začel izpraševati; o, kako smo znali! In kakor ta dan, je zmanjkalo gospodu Antonu še čestokrat pozneje darov, s katerimi je obdarjal svoje marljive učence; zakaj doma je bilo treba samo še prebrati, ker v šoli smo pazili in poslušali, da je bilo veselje.

Pomagale so gospoda kateheta sanje.

M i s e l.

Visoko ptice leté
Čez strme goré,
Globoke vodé.
Kaj jim višine, doline,
Kaj jim morske globine?
O krajih sanjajo,

Kjer rože poganjajo
Po zimi.
Leté, hité!
Hiti za njimi
Moje oko, moje srce,
O prazne želje!

Stanko pl. Orlovič.

Očetova vrnitev.

(Balada.)

„Pojdite, ljubi otroci pred mesto
Môlit za srečno vrnitev očeta;
Znamenje križa stoji tam nad cesto:
K Bogu kipí naj molitev sveta!

Šel je pred dnevi naš oče na tuje,
Da si nakupi blaga za kupčijo.
Da brez nezgode domov potuje,
Vročé prosite devico Marijo!

Toda le urno, solnce se niža . . .“
Reče to mati; hitijo otroci
Z mesta môlit k znamenju križa.
Rožni venec vsak ima v roci.

Glej, tam kapela belí se preprosta,
V njej je križ in podoba Marije;
Zad se lesovja raztezajo gosta,
Skozi lesovja pa cesta se vije.

Dan že nagiba večerni se zori.
K nebu puhtí otročja molitev:
„Oče mogočni, nad zvezdami gori!
Srečno dodeli očetu vrnitev . . .“

In Marija, devica presveta!
Sliši, kar Tvoji otroci rekó Ti:
Zdravega nam pripelji očeta,
Angelji čuvajo naj ga na poti!“

Verno k Mariji krdelce vzdihuje,
Upanja svít jim po licih razlit je.
Kar nenadno ropót se začuje:
Vdar ta v daljavi konjskih kopit je.

„Oče, naš oče!“ vsklik se izvije,
V dir po cesti otroci spusté se;
Rádosti žar na obrazih jim sije:
„Bog vé, kaj nam kaj oče prinese?“

„Biček rumen in svetel voziček,
Pókal bom glasno in se vozaril.“
„Boljši je vendar pisan konjiček,“
Drug mu velí, „na njem bom jezdaril.“

„Puško in sabljo“, še tretji zakličé,
„In pa trobento, ki zvočno naj poje;
Boben sevé še najbolj me miče,
To bi vam vodil tovariše svoje!“

„Ljubša ko puška mi vendar kanon je . . .“
Zadnji skončal še želje ni nove,
Vzró pred seboj očetove konje,
Ki peljajo težke vozove.

Sprejme željno jih oče veseli,
Slednji otrok se srčno ga oklene.
Da pa poprej na dom bi dospeli,
Ž njimi na stransko pot jo krene.

Hlapci blagó naj po cesti peljajo!
Solnca poslednji žarek pojema.
Vetri večerni hladilno pihljajo:
Mrak zemljo stemnelo objema.

Gozd baš objel je očeta in sine,
Kar jih obkolijo črne postave;
Ostre nad njimi zablisnejo kline,
Klic se začuje: „Denar ali glave!“

Mahom na zemljo spusti se deca,
Dviga k morilcem roké tresoče:
„Milost očetu! . . .“ prestrašeno jeca,
„Nas umoríte . . . a živ naj bo oče! . . .“

„Mir!“ nenadno glavár njih zavpije;
Roparska nože druhal umakne.
„Mož ta ujeti prosto naj žije,
Nikdo se naj ga več ne dotakne!“

In glavár očetu še reče:
„Deci dolguješ življenja rešitev;
Ona te čuvala je nesreče,
Tebe rešila je njena molitev.“

Čul sem jih preje, ko so molili,
Da naj sveta Devica te vodi;
Njihovi klici so me ganili:
Da sloboden šel boš od todi.

In ti deca, ostani le taka:
Naj ti ljubezen nikdar ne promine.
Tvoja nedolžnost premore junaka,
Sladke mladosti budiš mi spomine . . .“

Dé to glavár in odide s četo.
Rešeni so otroci in oče;
Z gozda hité in Devo presveto
Za pomoč zahvaljajo vroče.

Angelar Zdénčan.

Listje in cvetje.

Zastavica.

(Priobčil Cid Em Nafr.)

	1					
	1	2				
		4	2	4		
	1	2	3	4		
	2	3	4	5	4	
1	2	3	4	5	4	

1 samoglasnik vsakomur je znani,
1, 2, pa čedna vas je pri Ljubljani.
Tam v turški deželi 4, 2 in 4
Kot vojaški se poveljnik ti šopiri.
Dvoje imajo ušes ljudje, živali,
1, 2, 3, 4 se pa z jednim hvali.
2, 3, 4 in pa 5 in 4 združi,
Del telesa je, — vsak drugih njemu služi.
1, 2, 3, 4, 5 in 4 mesto;
Da je najdeš, — na Moravsko uberi cesto.
(Odgonetka in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Nove knjige in listi.

1. V proslavo petdesetletnice vladanja našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. so izšle naslednje knjižice mladini namenjene:

a) *Franc Jožef I.*, cesar avstrijski. V spomin petdesetletnice Njegove vlade spisal slovenski mladini Fr. Hubad, c. kr. gimn. profesor (?). V Ljubljani. 1898. Izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“. Tisek Blaznika naslednikov. Cena 15 kr. — Ta knjižica je spisana prav pregledno in mikavno. Bolj odrasle učence bodo zanimale zgodovinske črtice in vojske, v katerih so se odlikovali tudi naši vojaki-junaki; pa tudi že manjši otroci bodo z veseljem brali mej zgodovinsko pripovedovanje vpletene črtice in prizore, iz katerih se tako lepo zrcali našega predobrotljivega cesarja zlato srce.

b) *Zlati jubilej preljubega cesarja Franca Jožefa I.*, ki ljubi in vodi svoje narode kot pravi oče že petdeset let. Slavnostni spis za jubilejsko leto 1898. Slovenski mladini sestavil Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani. Založil J. Giontini. Tisek J. Steinbrenerja v Vimperku. Cena 30 kr., po pošti 33 kr. — Vsebinska je skoro ista kakor v Hubadovi knjižici, le da je privzel g. Dimnik nekaj več posamičnih dogodkov in prizorov iz cesarjevega življenja, in sicer dvajset skupno, pod zaglavjem „Slike iz življenja cesarja Franca Jožefa I.“ Zunanja oprava je lična: na čelu lepa barvana podoba cesarjeva,

v knjigi pa več lepih slik, mej njimi dve večji: „Drevo cesarjevega življenja“ in „Petdeset let cesar.“ Tudi ta knjižica je jako primerno darilo za to redko slavnost.

c) *Naš cesar Fran Josip I.* Povodom petdesetletnice njegovega vladarstva spisal Tomo Zupan. Ljubljana. 1898. Samozaložba. Tiskala Katol. Tiskarna. — Cena 15 kr. — V tej knjižici je nekoliko krajše zasnovano življenje in delovanje našega ljubljenege vladarja, vendar toliko natančno, da ne pogrešaš lahko kake bistvene reči. Krasi jo 27 manjših in večjih slik.

Mladino! ubi torej ne bodo v zadregi, ko pride slovesni trenutek, da bodo mladim sami navdušeno opisovali vrline presvitlega vladarja pa tudi trajen spomin ji vročili z lepo knjižico.

2. *Andrej baron Čehovin*, slavni junak slovenski. Spisal Janko Leban, nadučitelj na Trebeljnem pri Mokronogu. V Ljubljani. 1898. Izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“. Tisek Blaznika naslednikov. Cena 10 kr. (sto izvodov 8 gld.) Str. 39. — Izvrstna knjižica! Gospod pisatelj nam najprej kratko pa krepko naslika hrabro delovanje in častno odlikovanje našega junaka, potlej pa še navdušeno opisuje njegove osebne vrline, kako se je odlikoval kot človek, kot katoličan in vrl slovenski narodnjak. Jako priporočamo lepo knjižico slovenskim dečkom in mladeničem, še posebno pa vojakom.

Odgonetka zastavice v 8. številki:

Bob, dob, Job, rob, zob.

Prav so jo uganili: Ogrin Rafael, drugošolec na Vrhniku; Fatur Janko in Slavko, učenca na Rakeku; Kragl Viktor, Pravst Albert, Jelenc Ivan, Salberger Adolf, Lončar Janko, Zupan Viljem, dij. v Tržiču; Starč Bruno, dij. v Ljubljani; Pošenjak Am., Micika in Milica, učenke v Cevnu pri Ljutomeru; Ličan Zorka, učenka IV. razr., Furlani Josipina, Štefanka in Romanica v Dirski Bistrici; Zupanc Ernst, drugošolec v Ljubljani; Baš Otokar, drugošolec v Celju; Kaligar Leonora, Hedvika, Milica, Justina in Mimica, nadučit hčere pri sv. Križu pri Kostanjevici; Vodopivec Drag. v Podgori pri Gorici; Slamberger Tonček, Inka in Nuša v Ljutomeru; Kavčič Lojzka, Fidler Roza, Verbič Terezija, učenke IV. razr. dekl. šole v Št. Juriju ob južni žel.; Rosina Jožko in Mira, učenca mestne šole v Rudolfovem; Križanič Fr., Marija in Jozefa pri sv. Križu blizo Ljutomera; Ferjančič Julijana in Gantar Mar., učenki v Zavrncu; Kočevar Fr., Vrabl Ivan v Središču na Štaj.; Prelog Mar., učenka V. r. pri sv. Križu blizo Ljutomera; Robč Julčika, Herzog Leonija, Smodiš Ana, Repič Elza, Kolar Alojzija, učenke III. razr. Franc. Jožefove dekliske šole v Ljutomeru; Adamič Marija v Ljubljani; Kobal Mira, Slavica in Bogomir na Vrhniku; Božič Florijan, učenec V. razr. v Idriji; Zorjan Iv., Hrga Matevž, Ivanuša Ant. in Keček Jožef, učenici na Humu pri Ormožih.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr. — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniški dom“. — Urejuje Ant. Kržiš. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.